

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »D A V I D I A S«
za najbolji prijevod djela iz hrvatske književne baštine na strane jezike
ili za najbolju knjigu, odnosno studiju inozemnoga kroatista
o hrvatskoj književnoj baštini u 2014. godini
dobio je

JUGOSLAV GOSPODNETIĆ
(postumno)

za prijevod pjesama Antuna Gustava Matoša na francuski jezik pod naslovom
ANTUN GUSTAV MATOŠ: *LA ROSE MYSTÉRIEUSE – TAJANSTVENA RUŽA*
Domini publishing, Ottawa, Canada 2014.

O b r a z l o ž e n j e:

Hrvatska kultura knjigom *La rose mystérieuse – Tajanstvena ruža* dobila je izdanje na koje je dugo čekala, a koje odavno zaslužuje. Gospodin Jugoslav Gospodnetić (1919.-2010.), fonetičar, prevoditelj i povjesničar, izabrao je 49 pjesama Antuna Gustava Matoša i prepjevao ih na francuski jezik po najvišim prevoditeljskim standardima, a njegova je obitelj uložila dodatan napor da ti vrsni prijevodi budu objavljeni u primjerenom dvojezičnom izdanju, koje omogućuje uživanje u Matoševima bogatim harmonijama hrvatske riječi, ali i usporedbu s impostacijama francuske kulture i francuskoga poetskoga jezika koji su na Matoša ostavili dubok trag. Tim prijevodom napokon je naznačena prednost koju za Matoša pred drugim jezicima ima francuski jezik i književnost, a paradoks manjka prijevoda književnika čija je biografija bila izravno i usko vezana uz francusko govorno područje, Ženevu i Pariz, napokon je uklonjen.

Zbirka *La rose mystérieuse – Tajanstvena ruža* okuplja Matoševe antologijske pjesme, ali uz njih i pjesme koje su najreprezentativnije za zaokruženo predstavljanje raznolikih Matoševih lirskih lica, od impresionističkih i simbolističkih ganuća svih osjetila do oštrih satiričkih poetskih uvida, primjedaba i »uboda« stihom. Prevoditeljski zadatak bio je iznimno težak, ali je uspio i na općoj i na pojedinačnoj razini: zbirka prijevoda uspjela je prikazati cjelinu Matoševe veličine kao i veličinu hrvatskoga pjesništva moderne i esteticizma, a uspjela je uz to odraziti

bogatstvo i artizam pojedinačnih pjesničkih minijatura i bravura koje prijevodi na francuski u visokom stupnju zadržavaju.

Matošev opus obilježio je program hrvatske i europske književne modernizacije. Najprije je Matoš bio zapažen kao novelist, u svojoj je epohi bio vrlo prisutan i kao pisac nefikcionalne proze (esejistike, putopisa, feljtonistike, kazališnih i književnih kritika), a treće je kapitalno područje njegove književne djelatnosti lirika. Nju je počeo pisati razmjerno kasno, od godine 1906., kad je kao pripovjedač i publicist već bio poznat; stoga mnoge pjesme za života nije dospio objaviti. Jugoslav Gospodnetić napravio je vrstan izbor, uključivši u prijevod najveći broj pjesama objavljenih u poznatoj zbirci *Pjesme* (među kojima su *Utjeha kose*, *Mačuhica*, *19. svibnja 1907.*, *Labud*, *Jesenje večere*, *Srodnost* i dr.), ali i 13 pjesama izvan te knjige, a konačno i 5 pjesama tzv. *Postuma* (među kojima se nalaze glasovite *Gospa Marija* i *Notturmo*).

Puni stihotvornih inovacija, Matoševi izbrušeni stihovi i rime u francuskom su prijevodu zadržali melodioznost i ritmičnost, k tome vjerno prenoseći motivsko nizanje i vrlo složenu strukturu značenja. Složenost poetskih ideja sugerira i naslov zbirke prijevoda, odabran prema istoimenom Matoševom sonetu *Tajanstvena ruža*, jer zbirka okuplja niz pjesama koje uistinu treba promišljati kao niz lirskih misterija, lirskih otajstava. Čak i tamo gdje je prevoditelj odlučio zanemariti neku od razina Matoševe inovativnosti, rješenja u francuskom jeziku barem sugeriraju izvorne postupke ili ih nadomještaju na mjestima gdje zahtjevna rima otvara za to više prostora. Povrh svega, prijevod posjeduje kvalitetu koja se rijetko postiže u prijenosu hrvatske književnosti i kulture na strane jezike: plod je dubokoga proniknuća u Matošev stil i poetiku te uspješno izbjegava zamke uvriježenih, a površnih interpretacija kakvima često podliježu kanonski pisci.

Zbirka *Tajanstvena ruža* u potpunosti udovoljuje zamisli nagrade *Davidias*. Zahvaljujući vrijednom pothvatu Jugoslava Gospodnetića, Matoševa ritmička riječ zvuči, ječi, zvoni i odjekuje na jeziku u kojemu je Matoš pronašao velik broj estetskih uzora te francuski, ali i hrvatski čitatelj sada u dvojezičnom izdanju može u većoj mjeri spoznati veličinu hrvatskoga pjeva, kako je to stihom prije više od stotinu godina izrekao Matoš, a na francuski preveo Gospodnetić:

*À la pure beauté élevons nos chants
Quand la grâce du Satyre Divin en nous éclate
Pour une Pâque en fleurs, de la Pléiade croate!*

*Ljepoti čistoj himnu zapjevajmo,
Božanski Satir kad nam milost dade
Za cvjetni uskrš hrvatske Plejade!
(Mladoj Hrvatskoj, Zagreb, 1909.)*